

SZOBORPARKŐR

Úr ír

szöveg: Jolsvai András, fotó: Tanyi Adrienne

Fogadjunk egy pitli meleg szurokba (ahogy boldogult nagyatyám mondaná), hogy tíz-ből kilenc pesti nem tudja, mit tart *Jókai* a kezében. (Sőt, tudják mit, legyen tízből tíz, egyszer élünk.) Pedig elvileg a város egyik legnézettebb szobráról van szó, az egységnyi idő alatt előtte elhaladók számával csak a szemben lévő *Ady* vetélkedhetne, ha kedve volna hozzá. Hanem az elhaladás még nem jelent megtekintést, különösen nem részleteset: jó, ha az Andrássy úton végigsietők egyetlen pillantásra méltatják a magyar regényírás nagyatyját.

Elárulom tehát, Jókai Mór természetesen egy könyvet tart a balkezeiben, úgy egyébként, ahogy ember könyvet nem tart, ülve, becsukott állapotban, kissé eltartva magától. Évtizedek óta gondolkodom, vajon miféle könyv lehet az, amit ily fontosnak tartott a legnagyobb magyar mesemondó, hogy még a szobrára is magával vitte. Tudjuk, hogy saját műveit nemigen olvasta, elég volt neki megírni őket, ez tehát kiesik, hagyjuk a konkurenciát is (az is milyen lenne, egy jó kis *Kemény Zsigmond* vagy – horribi-

le dictu – holmi *Jósika* került volna arra a szoborra), legyen akkor mondjuk egy korai *Verne*-könyv, a Nyolcvan nap alatt a Föld körül, például, szegény Jókai, oly keveset utazott a valóságban, legalább képzeletben, a művészet szárnyán hadd tehesse.

De félretéve a tréfát: megfigyelték, hogy a honi szobrászat kedves hagyománya szerint az epikus alkotók, ha szoborrá nemesülnek, jobbára ülő helyzetben ábrázoltatnak? Ülni és szelíden letekinteni az utókorra, ez méltó egy igazi regény- vagy eposz- (netán krónika-) íróhoz. Bezzeg a lánglelkű alanyi költők, azok mind állnak és hadonásznak, rabok legyünk vagy szabadok, fülembe forró ólmot öntsetek, nem én kiáltok. (Jó, tudom, a töbttucatnyi honi József Attila-szobor között tényleg van egy ülő alak is, de arról is csak ő tehet. Arra lennék kíváncsi, mihez kezdett volna a szobrász, ha az ominózus vers úgy kezdődik, „A rakodópart alsó kövén feküdtem”.)

Persze, legyünk igazságosak, egészalakos magányos szobrok esetében olyan sok variáció nincsen. A delikvens vagy áll,

vagy ül, legfeljebb térdel, ha fekszik, az már síremlék. S minthogy művészek esetében ritkán látszik indokoltnak a lovasszobor, a lehetőségek tovább szűkültek: így lettek a regényírók jobbára leültetve, elvégre az ő munkájukhoz idő kell, legyen az tehát ezzel a pózzal kifejezve.

Jókai elég későn kapott szobrot Pesten, de mikor megkapta, a kor legünnepeltebb szobrászától, Liptóújvári *Stróbl Alajos János Vilmostól* kapta meg. Az egyik utolsó köztéri munkája ez az ősz mesternek, felvonultat benne minden közhelyet, melyet évtizedek alatt felhalmozott: persze az öreg Jókait mintázza (láttak valaha fiatal Jókai-ábrázolást szoborilag, s ha nem, miért nem, hisz az is ő volt?), mentében, csizmában, ahogy az ember, ugye, otthon olvasni szokott, kezében az idézett *Verne*, mögötte lepel, szemében szomorúság.

Megértem. ●

Névjegy:

Jókai Mór, Andrássy út (Jókai tér).

Alkotó: Stróbl Alajos, felállítva 1921-ben